

Kung Pyrrhus i Epirus, den dugligaste av samtidens fältherrar, blev av tarentinarna kallad till hjälp i deras krig mot romarna. Han tågade till Italien, uppfylld av stolta planer på att uträtta något liknande i väster, som Alexander den store utfört i öster, men fick snart lära känna, att romarna var helt andra motståndare än perserna. Väl segrade han över dem i två slag, men led därunder stora förluster, och då man efter det sista av dem lyckönskade honom till segern, utropade han: "En sådan seger till, och jag är förlorad!" Härav kommer det välbekanta uttrycket "en pyrrhuseger" om en alltför dyrköpt seger. Pyrrhus segrar slutade också med nederlag, och år 275 F måste han dra sig tillbaka från Italien.

UR

WESTFALISKA FREDEN

Slutet på det första stora världskriget, - ett krig i den kristna religionens och förstörelsens tecken.

Så kom då efter trettio års krig och en flerårig förhistoria den så kallade Westfaliska freden i Osnabrück den 14 oktober 1648 och svenskarna gick inte lottlösa därifrån. De erhöll då som län hela Vorpommern med Usedom och Rügen jämte av Hinterpommern, ön Wollin samt Garz, Damm, Gollnow och Stettin. Öster om Oder skulle svenskarna dessutom erhålla ett område, vilket skulle utstakas genom särskild överenskommelse med Brandenburg. Vid fall att den brandenburgska fursteätten skulle utslockna skulle hela Hinterpommern tillfalla Sverige. Därtill erhöles staden Wismar med fästningen Wallfich och amten Poel samt Neukloster och ytterligare stiftet Bremen och Verden som hertigdömen. Slutligen erhöles svenskarna även amten Wildeshausen och Thedinghausen. Särskilt stadgades, att Bremen skulle få behålla sin ställning och hävdvunna privilegier.

Den svenska regenten, drottning Kristina, fick i sin egenskap av hertig av Bremen, Verden och Pommern, furste av Rügen och herre över Wismar säte i den tyska riksdagen som nummer fem på furstebänken.

Tysklands ständer skulle därjämte till svenska armén utbetala 5 miljoner riksdaler. Tyske kejsaren ålades i sin tur att till svenska kronan betala 600000 riksdaler. Allt som gottgörelse för förluster och vedermödor. Därtill kom att Sverige i pekuniärt avseende fick ytterligare "plåster på såren", i form av vissa tullinkomster från Pommerns och Mecklenburgs hamnar. Svenskarna erhöles även rätt att upprätta universitet och svensk överdomstol i de tyska besittningarna.

Med avseende på själva det uppgivna huvudsyftet med detta förfärliga krig stadgades blott, att den Augburgska religionsfreden från år 1555, vilken betydde likställighet mellan de evangeliska och katolska riksständerna, alltjämt skulle vara gällande, med tillägget, att den även skulle vara tillämplig på de reformerta. Vissa kyrkliga konfiskationer av protestantiska furstar, som kloster och annat,

förklarades giltiga med stadgandet, att sådana indragningar ej längre fick göras i framtiden.

Frankrike blev heller inte lottlöst. Man nådde genom det långa kriget, vad man åstundat nämligen, ett totalt utarmande av den enda man som vid den här tiden kunde konkurrera om den europeiska ledarställningen. Den franska expansionen österut började nu få form, då man erhöll de habsburgska områdena Elsass och bekräftelse på de lothringska städerna Metz, Toul och Verdun. Genom freden skildes dessutom Schweiz och Nederländerna från Tyska riket och erkändes som suveräna stater.

För Tyskland och dess folk fick kriget förödande konsekvenser i mer än en bemärkelse. Stora områden blev helt enkelt förvandlade till ödemarker. Hela samhällen slätades ut från jordytan. Enbart i Hessen blev 17 städer, 47 slott och 45 byar ödelagda. I Bayern brände fransmän och svenskar ner inte mindre än 100 byar. Genom kriget och genom åtföljande hungersnöd och sjukdomar borttrycktes inte mindre än två tredjedelar av hela Tysklands befolkning!

I Böhmen minskade befolkningen från 3 miljoner till 780000 och i Frankentahl var motsvarande siffror 18000 respektive 324! I vissa delar av Tyskland blev folkmängden först mot 1800-talets mitt lika stor som den varit före kriget. Det långa kriget hade dessutom dödat varje lust till fredligt arbete och hos gemene man upptänt ett flammande hat mot de rovlystna svenska, franska och tyska soldaterna. Alla moraliska och sedliga begrepp var i upplösning. Träffade man på en ensam soldat slog man helt enkelt ihjäl honom som ett "skadedjur".

Böhmen, där trettioåriga kriget började, är fortfarande katolskt. Norra Tyskland har numera fler katoliker än före det långa kriget. "Det var segern!", säger August Strindberg i en av sina relationer.

Det är också den slutliga bilden av ett krig i den kristna religionens tecken, där svenskarna under täckmantel av att vara den protesterande kyrkans försvarare tog tillfället i akt, att utvidga sitt livsrum på den europeiska kontinenten med några futtiga landområden.

Inom mindre än tio år från detta krigsslut skulle Skånelands befolkning komma att få genomgå samma öde som Tysklands folk. Då, liksom i det förgångna, skulle den svenska soldatesken, i förening med polska och tyska legosoldater, komma för att sprida sin imperialistiska välsignelse i det östan- och västansundska Danmark.